

Művelődés – Népfőiskola – Társadalom

A MAGYAR NÉPFŐISKOLAI TÁRSASÁG KIADVÁNYA – 2023/2

„Jobb polgárt, jobb hazafit, s jobb embert nevelni, ez a népfőiskola célja” (Móricz Zsigmond)

110 éve született Benda Kálmán

A Magyar Népfőiskolai Társaság (MNT 1988) alapító elnöke, Benda Kálmán születésének 110. évfordulójáról emlékeztünk meg novemberben...

Van, ami feladhatatlan

Éppen tíz év gyakorlati munkája, szakmai tapasztalatai kellettek ahhoz, hogy megalapozottan és erős háttérrel rendelkezve ki lehessen alakítani a népfőiskola fogalmát...

Kell-e nekünk ma népfőiskola?

A kérdésre a válasz minden kétséget kizáróan: igen. Bőven lenne tennivalója a népfőiskoláknak a felnőttkori készségek fejlesztése...

A Tájépítészeti Nívódíjas kert bemutatása

Az ONLINE Népfőiskola második évadának keretében – régen vártan – a művészet is területekre került. A természetes és az épített környezet és az ember kapcsolata...

Készségek Európai Éve 2023

INFO
TABLÓ

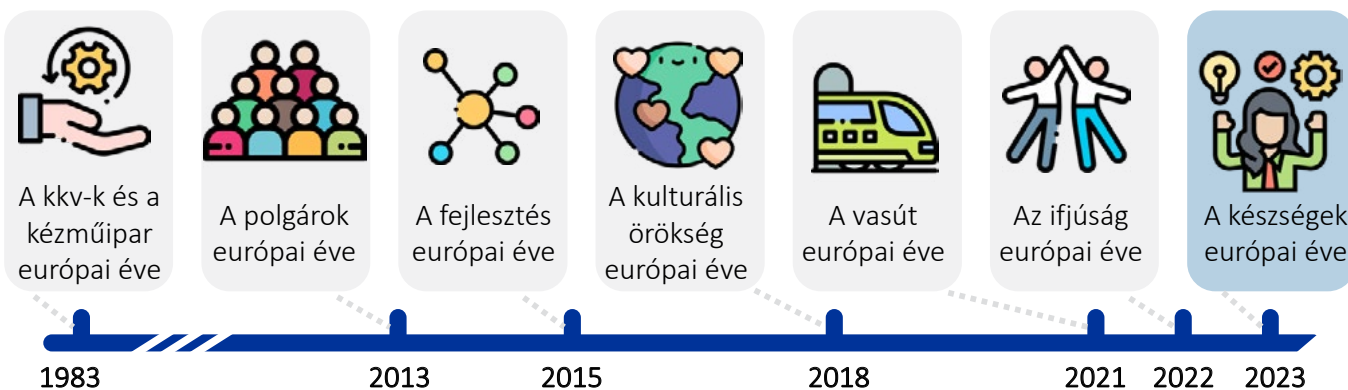
ORSZÁGGYÜLÉS HIVATALA
KÖZGYŰJTEMÉNYI ÉS KÖZMŰVELŐDÉSI IGAZGATÓSÁG
KÉPVISELŐI INFORMÁCIÓS SZOLGÁLAT

2023 30

2023. JÚNIUS 30.

EURÓPAI ÉVEK

1

Az EU 1983 óta hirdeti meg – 1–3 éves rendszerességgel – az **európai évek** kezdeményezést, amely egy adott témára összpontosító tudatosító kampány. Tematikájára mindig a Bizottság tesz javaslatot, amiről a végleges döntést az Európai Parlament és a Tanács hozzák meg. Célja, hogy tájékoztasson és attitűdváltásra ösztönözze a polgárokat, a vállalkozókat, a civil szervezeteket, valamint erősítse a párbeszédet a tagállamok között.

Tartalom

Karácsony elé – 2023 3

110 éve született Benda Kálmán 5

Van, ami feladhatatlan 7

Kell-e nekünk ma népfőiskola? 12

Cedefop országadatlap Magyarország 14

A törvény indoklása
Mi indokolja a törvény létrejöttét? 17

„Mintha örök időktől fogva itt lett volna”
A Tájépítészeti Nívódíjas kert bemutatása 21

EAEA 24

2023-at az Európai Bizottság
a Készségek Európai Évének nyilvánította 27

Félidőhöz érkezett a készségek európai éve 29

A Magyar Népfőiskolai Társaság folyóirata

Felelős kiadó az MNT elnöksége

Felelős szerkesztő: Bardócz-Tótor András, az MNT elnöke

Szerkesztő: Mihályfi Márta

A megjelenést támogatta: Mindszentkálláért Alapítvány

Szerkesztősége: 8282 Mindszentkál, Jókai u. 40.

www.nepfoiskola.hu

marta@nepfoiskola.hu

ISSN: 1218-1455

Karácsony elé – 2023

Mikor lesz béke már?
Mi történik körülöttünk? Nem volt már elég? Semmi sem elég?

Én még ahhoz a nemzedékhez tartozom, akiknek az iskolai osztályában szinte minden második gyereknek nem volt apjuk. Nem volt apánk, mert meghalt a háborúban. Az iskolai ünnepségekre csak anyánk kísért el bennünket.

Hallgatom naponta a híreket. Röpködnek a számok, mikor – hol, hányan haltak meg a frontokon. És a családjuk? A gyerekeik? Mi lesz velük? Szállítják a fegyvereket. Fegyvereket, amelyek ölni tudnak. Hogy van ez? Ez a nagy üzlet?

Felfordult világ. Hányszor hallottuk már, hogy a fegyverek árából meg lehetne szüntetni milliók éhezését. A lerombolt házakat, kórházakat, iskolákat miből fogják újra felépíteni? Addig hol fognak élni a magukra maradt családok? Az újjáépítés árából például öntözni lehetne a sivatagi tájakat.

Hozzászoktunk már? Nem érint bennünket? Közömbös nekünk?

Ki az a másik ember? Idegen? Ellenség? Miért?

Sajnos bánt, zavar az ünnepi készülődés. Kivilágított utcák, házak, üzletek. Erre nem sajnáljuk a pénzt? Becsapjuk magunkat? Nincs is olyan nagy baj? Mi megengedhetjük magunknak. Decemberben is megtelnek a szállodák, a wellnes-központok. Az utazási irodák kínálják az egzotikus üdülőhelyeket, drága hajó-utakat.

Meg se rezdülünk? Miközben mi „ünnepelek”, „szórakozunk”, pazar módon lakmározunk, luxus dolgokra pazaroljuk a pénzünket; milliók éheznek, százezrek otthontalanok, ezek gyászolnak. Nem bánt ez az ellentmondás? Nincs közünk hozzájuk? Ők tehetnek arról, hogy ott születtek?

Karácsonyra készülünk. Hagyományosan Jézus Krisztus születésére emlékezünk a templomokban, vallásos családokban. A Bibliából felolvassuk ezeket a mondatokat: Mária „megszülte elsőszülött fiát. Pólyába takarta és jászolba fektette, mert nem kaptak helyet a szálláson.” Magyarán: a jászol az az istálló tartozéka. Később pedig ez következik: József „még akkor éjszaka fogta a gyermeket és anyját, és elmenekült Egyiptomba.” Emigrált migránsként.

Keresztényként hittel valljuk, hogy az a gyermek az „Isten hatalmas fiának bizonyult a halálból való feltámadása által.” /Pál apostol levele a rómaiakhoz 1,4/ Nagyon nehéz elfogadni, elhinni, hogy a Teremtő Isten „így jött közénk”. Pedig ez az értelme a karácsonynak.

Minden karácsony lehetőséget, esélyt ad arra, hogy egy kicsit elgondoljunk az életünkről, a világ dolgairól. Ha Isten Jézus Krisztus személyében kinyilvánítja, hogy sorsközösséget vállal minden kirekesztett, üldözött, szenvedő emberrel, akkor elvárhatja tőlünk is, hogy mi is így nézzünk a másik emberre. Ez Jézus tanításának a lényege, hogy testvérként tekintsünk egymásra és önzetlenül segítsünk egymáson. Csak ettől vagyunk emberek.

A „karácsony” szláv eredetű szó, ami megfordulást jelent. Változtatást a gondolkodásunkban, magatartásunkban. Az önzés gyűlöletet, ellenségeskedést szül és háborúhoz vezet. A változtatás pedig együttérzést, segítségnyújtást, önzetlenséget jelent és békét hoz.

Ady Endre verse ennek a vágyát fejezi ki:

” Karácsonyi rege ha valóra válna,
igazi boldogság szállna a világra!
/Karácsonyi rege/

Áldott-békés ünnepet!

Beer Miklós

nyugalmazott váci megyéspüspök

Új világunkat nem légüres térbe, hanem az örökölt valóságra kell építeni, alakítva azt, ami rossznak bizonyult, ami elavult, és folytatva, ami jó és értékes
Benda Kálmán

110 éve született **Benda Kálmán**

A Magyar Népfőiskolai Társaság (MNT 1988) alapító elnöke, Benda Kálmán születésének 110. évfordulójáról emlékeztünk meg novemberben.

Elnöki tisztségét az MNT-nél 1994-ben bekövetkezett haláláig betöltötte.

Életének, tudósi munkásságának kiemelkedő csúcspontjai és szakadécai, a becsületére kényes, XX. századi magyar értelmiség sorsát, kálváriáját példázzák.

Népfőiskolai kötődését a Magyar Zoltán által indított Komárom megyei táj- és népkutató mozgalom műhelyében alapozta meg, ahol fiatalon két esztendeig vezette az intézet keretében működő népfőiskolát. Ezeken a gyökereken hajtott ki aztán munkásságának az az ága, amely 1988-tól a Magyar Népfőiskolai Társaság elnöki tisztségében teljesedett ki.

Népben, nemzetben való gondolkodása meghatározó volt a népfőiskolai munkájában is.

A Magyar Népfőiskolai Társaság és az abban tevékenykedők nagyon sokat köszönhetnek Benda Kálmánnak.

„Aki nem tudja, merre akar hajózni, soha sem kap kedvező szelet” – tartja a görög mondás.

Számunkra Benda Kálmán mutatta meg az irányt, és mi továbbra is az általa kijelölt úton fogunk haladni, minden akadály és nehéz helyzet ellenére.

Mert tudjuk, hogy „amíg bízunk valamiben addig van remény”.

Álljon itt néhány VÁLOGATOTT gondolat a népfőiskoláról, ami BENDA KÁLMÁNTÓL maradt ránk, amiből ma is tanulhatnak mindazok, akik népfőiskolákkal foglalkoznak.

Az öntudat, a lelkesedés, a szilárd jellem azonban magában még nem elegendő, tudásra is szükség van. Ismerjék meg a történeti magyar műveltség minden igazi értékét, ugyanakkor pedig az emberiség értékeit is. Tájékozódjanak a mai élet kérdéseiről, de elsősorban falujuk szűkebb hazájuk, gazdasági, földrajzi, társadalmi, nemzetiségi stb. viszonyait ismerjék meg.

Nem arra van szükségük, hogy elvont, számukra hasznavehetetlen tudományokkal tömjük tele a fejüket, amelyek később sem sarkallják őket önképzésre, se nem arra, hogy sápadt széplelkek névelődjenek — a gyakorlati paraszti életre kell őket előkészítenünk. Növekedjék általános és szaktudásuk, legyenek jobb gazdákká, mint addig voltak, lássanak tisztában és messzebbre, legfőképpen pedig lássák meg azt az utat, amelyen előbbre mehetnek.

Mindez azonban így magában nem sokat érne. Felcsigázni az emberekben a szebb, jobb élet utáni vágyat, növelni bennük az elégedetlenséget sorsuk iránt, azután pedig visszaküldeni őket hétköznapi életükbe, ahol marad minden a régiben és ott magukra hagyni őket, többet árt, mint használ.

A nevelés és felvilágosítás, ha a tanítottak megvalósítására nem ad módot és lehetőséget, nem más lelkiismeretlen lázításnál, amely csak a mindennel elégedetlen, de semmit sem cselekvő zúgolódók, meghasonlottak számát növeli.

A falu fölemeléséhez vezető út tehát két nagy munkakörre oszlik: az egyik a nevelés, a másik a nevelésből kikerültek gyakorlati vezetése, irányítása és a szükséges lehetőségek megadása. A két munkát egy és ugyanazon szerv nem végezheti el.

Az első, a nevelés, a népfőiskola feladata.

A második pedig, ahogy ez a dánoknál, finneknél is van, nálunk is valamely népi szövetkezeti szervre vár.

Így válik lehetővé a népfőiskolát végzettek munkája a szövetkezet segítségével, és így váltja valóra a népfőiskolán kiművelt ember a szövetkezet célkitűzéseit. A szövetkezetnek szüksége van a népfőiskolára, mert ettől kapja munkájához az embereket, a népfőiskolának pedig szüksége van a szövetkezetre, mert ez biztosítja munkája sikerét. Népfőiskola és szövetkezet: egyik a másik nélkül érdemlegeset nem végezhet, de vállvetve munkájuk annál eredményesebb lehet.

Minél több embert kell bevonni a nevelésébe, minél hosszabb időre.

Először is biztosítani kell a (népfőiskola) teljes anyagi függetlenségét, hogy ezzel szellemi függetlenségét is biztosíthassa. Társadalmi alapra kell helyezkednie a népfőiskolának, a falunak kell az iskolát fenntartaniok. Neveljük rá parasztságunkat arra, hogy a maga ügyeiért áldozzon, ne várjon mindent az egyháztól, vagy a hivatalos szervektől. Meg kell alakítani a népfőiskolások szövetségét s ez döntson minden, az iskolát érintő kérdésben.

Személytől és rendszerektől teljesen függetleníteni kell a szervezetet.

Benda Kálmán

Van, ami feladhatatlan

Éppen tíz év gyakorlati munkája, szakmai tapasztalatai kellettek ahhoz, hogy megalapozottan és erős háttérrel rendelkezve ki lehessen alakítani a népfőiskola fogalmát, céljait, feladatait a magyar viszonyok közepette.

Vagyis tíz évvel a Magyar Népfőiskolai Társaság (MNT) 1988-as megalakulása után, 1998-ban kerülhetett arra a sor, hogy összegezzük és rendszerezzük a „Népfőiskolai kalauz” című kis kézikönyvünkben mindazt, amit egy népfőiskola létrehozásához, működtetéséhez, módszertani munkájához tudni kell, tudni érdemes.

A gyakorlati tapasztalat, az elméleti, szakmai felkészültség mellett szükséges volt arra is, hogy az MNT mellett álljanak a szervezet alapító tagjainak „nagyjai” – a két háború között működött felekezeti és nem felekezeti irányultságú magyarországi népfőiskolák egykori vezetői, akik mindvégig utat mutatva támogatták, tanácsaikkal segítették az MNT népfőiskolai munkáját.

Nevüket, népfőiskolai történelmi szerepüket sokszor és sok helyen megörökítettük már, de tisztelve emlékük előtt, ezt most is meg kell tenni: Ugrin József, az Érdi KALOT Népfőiskola egykori igazgatója, Farkas István, ugyancsak az Érdi KALOT-tól, a híres KALOT képeskönyv írója, Jakab Sándor a pataki népfőiskola elindítója közé tartozott, Lovász János közgazdász a tatai népfőiskoláról, Kovács Bálint református lelkész, a KIE jelentős személyisége, Benda Kálmán történész akadémikus – akit 1988-ban az MNT alapító elnökévé választották meg.

A felsorolás korántsem teljes, de aki a magyarországi népfőiskolák történetében kicsit is jártas, azok számára talán kellően érzékeltetik a nevek, hogy milyen erős háttérrel rendelkezett az MNT ahhoz, hogy gyakorlati és elméleti szakmai munkája megalapozott legyen.

 Mentoraink

Mint ahogy napjainkban sem, 1998 előtt és után sem volt egyszerű a helyzet, hiszen a népfőiskolák működésének jogi és pénzügyi keretei, az államigazgatás és a törvényhozás berkeiben zajló eléggé minősíthetetlen csatározások miatt nagyon nehezen tisztázódtak a legalapvetőbb feltételek a népfőiskolák működéséhez.

Napjainkban pedig a törvényileg félrevezetően agyonszabályozott közművelődésben egyeduralom van, politikai irányítással kísérik meg vezetni a művelődés különböző ágazatait, így a népfőiskolai tevékenységet is.

Visszatekintve ma már különös értéke van az 1997-es CXL. számú törvényben megfogalmazott népfőiskola meghatározásnak. Nemcsak azért, mert hozzáértő szakemberek sűrítették néhány mondatba a nemzetközi szinten is helytálló meghatározást, hanem azért is, mert a kultúra, a művelődés törvényi szabályozása ma kusza, és áttekinthetetlen maszatolásnak tűnik, ami ugyanakkor megbéníthatja a szabadon tenni akarást.

Mi az, amit néhány alapelvként már 1998-ban leszögezett az MNT?

Elsőként is azt mondta ki, hogy a népfőiskola – amely a ma hatályos törvény szerint is felnőttoktatási célú szervezet – bármely iskolán kívüli képzési feladat ellátására alkalmas, mert filozófiai alapja magában foglalja a négy nevelési kultúrát.

Így a nevelés szakértő kultúráját, amely szerint a tudás hatalma elvezet az élet feletti uralomhoz.

Megtalálható benne a mérnöki nevelés kultúrája, amely szerint a cselekvésközpontú nevelés megváltoztatja a világot.

Fontos alkotóeleme a népfőiskolai munkának a profetikusan nevelési kultúra, amely felszabadít a tekintélyelvűség alól és felhatalmaz arra, hogy szabad állampolgárként éljünk jogainkkal és teljesítsük kötelezettségeinket.

Végül negyedikként: a kommunikatív cselekvés kultúrája, amely szerint megtanulnak párbeszédet folytatni a népfőiskolai képzésben résztvevők úgy, hogy egyenlő részvételi lehetőség alapján képessé válnak egymással hiteles kapcsolatba lépni, és egyenlő esélyük lesz saját érveik kifejtésére, valamint mások érveinek a figyelembevételére.

Vagyis a fő célja a népfőiskolai munkának, képzésnek: a benne résztvevők számára a tudás megszerzése, a gyakorlati cselekvés elsajátítása, az együttélés megtanulása – és megtanulni élni.

Ezeknek az alapelveknek és céloknak a népfőiskolák Európában – a több, mint másfél évszázados fejlődésük folyamán – teljes mértékben megfelelnek, meg kell hogy felejenek, Grundtvigtól egészen napjainkig, még Magyarországon is.

A Magyar Népfőiskolai Társaság munkájára, szakmai „kínálatára” óriási igény mutatkozott és a nagy számban, önkéntesen csatlakozó egyesületek következtében országos szövetséggé vált a szervezet, amelynek számos önkormányzat is tagjává vált.

Kutatásai, rendszeres szakmai felmérései és a helyi igényeket pontosan ismerő tag-szervezeteinek javaslatai alapján körvonalazódtak ki azok a területek, amelyekkel itthon a népfőiskoláknak, a maguk módszereivel foglalkozniuk szükséges.

Kiterjedt és sikeres nemzetközi szakmai együttműködéseire is támaszkodva az MNT ajánlás jellegűen kidolgozta, megfogalmazta az egyes népfőiskolai képzések tematikáját. Ezek a típusok azonban nem jelentettek kizárólagos besorolást, hanem inkább irányultságot.

Ami a sokszínűségben azonban mindenképpen közös volt az az, hogy minden típusban érvényesülnie kellett a népfőiskolák alapelveinek, fő céljainak és módszereinek.

Álljon most itt, hogy melyek voltak ezek a fő típusok – rangsorolás nélkül, hiszen értékük szerint különbség nincs közöttük, ámbár egymásra épülésük gyakran szükségszerű lehet:

Mezőgazdasági népfőiskola

Tematikáján belül foglalkozott a mezőgazdasági kultúra, a vidékfejlesztés kérdéseivel, az igényektől függően a hagyományos mezőgazdasági technológiáktól a modern biogazdálkodásig, a vállalkozástól a családi gazdaságig. A népfőiskola résztvevői olyan készségeket és jártasságokat szereztek a gazdálkodás területén, amelyekkel a későbbiek során a mindennapi életükben is számba vehető, konkrét előnyük származik

Korosztályhoz kötődő népfőiskolák

Az egyes életszakaszokhoz kötődő készségek, magatartás elsajátítása, amelyek lehetővé teszik az egyes életkorok adódó problematikáinak jobb átélését, emberi feldolgozását. Két alaptípusa kiemelt jelentőségű: az ifjúsági népfőiskola és az időskorúak népfőiskolája. Az egyik a felnőtt életbe való belépés nehézségeit csökkentheti, a másik a nyugdíjas élethelyzettel összefüggő mentális, egészségügyi és szociális kérdések feldolgozását teszi lehetővé.

Közeleti, polgári népfőiskola

Legfontosabb célja ennek a népfőiskola típusnak, hogy felkészítse a helyi közelet aktív tagjait a közösségi cselekvés különböző módozataira. Ebbe beletartozhat egy helyi civil szervezet létrehozásához és működtetéséhez szükséges ismeretek elsajátítása éppúgy, mint a helyi politikai életben való részvétel megalapozása. Fontos és elsődleges elem azonban ebben a népfőiskola típusban a közösségi, önkormányzati aktivitás erősítése, és a demokratikus cselekvési modellek, technikák s készségek kialakítása.

Egészségnevelési népfőiskola

Évtizedek óta igen súlyos probléma a magyar társadalom egészségi állapota, aminek az eredője politikai, gazdasági okokra vezethető vissza, beleértve az elszegényedést, az egyes társadalmi csoportok leszakadását. De nem elhanyagolható az a szempont sem, hogy a hivatalos oktatási formák nem helyeztek kellő hangsúlyt az egészségnevelés alapvető kérdéseire.

A népfőiskoláknak szükséges ezt is felvállalniuk, hiszen gondolatiságából fakadóan az élet minősége fogalomkörébe beletartozik az egészség, mint emberi érték. Az egészségnevelési népfőiskolák a legszélesebb témaköröket választhatják: életmód, étkezés, alapvető higiénia, természetgyógyászat, stb.

Környezetvédelmi, ökológiai népfőiskola

A társadalmi, gazdasági problémákon túl a legsúlyosabb problémák közé tartozik az ember által teremtett környezet állapota. A környezetvédelemmel foglalkozó népfőiskolákon a tényfeltáráson túl hangsúlyozni kell az ember és természet egységét és tudatosítani kell a résztvevőkben a jövő iránti kollektív és egyéni felelősséget.

Felzárkóztató, kompetencia képzési népfőiskola

Az alacsony iskolai végzettségűek, a társadalom leszakadt csoportjai számára, az írni, olvasni tudás, az alapvető matematikai, informatikai kompetenciák elsajátítása felnőtteknek. Fontos azonban hangsúlyozni, hogy ezekben a népfőiskolákban is előtérbe kerül a közösségi tanulás élménye, a személyiségfejlesztés, az egyéni önmegvalósítás elősegítése.

Ezek a népfőiskolai programok nagyszerű eredménnyel működtek a gyakorlatban, volt olyan év, hogy ötvenezeren vettek részt az MNT és tagszervezetei programjain. Mindegyik típus rendelkezik ma is írásos képzési segédanyaggal, illetve kidolgozásra került egy általános népfőiskolai tanári képzési kézikönyv segédlet. A népfőiskolai programokon résztvevő tanárok számára ugyanis rendszeresen szervezett az MNT „továbbképzéseket” annak érdekében, hogy a népfőiskolák sajátos képzési módszerével mindnyájan tisztában legyenek. Számukra sok esetben adott lehetőséget az MNT csoportos külföldi tanulmányutakra, amelyeken népfőiskolai hallgatók, sőt önkormányzati tisztségviselők is részt vettek – huszonöt év alatt több mint háromezren jutottak el külföldi tanulmányutakra ezeken a programokon, szinte kizárólag nemzetközi pályázati forrásokból finanszírozva a költségeket. Ezzel párhuzamosan és természetes módon az MNT nemzetközi elismerése is egyre erősebbé vált – elnökét, Szigeti Tóth Jánost három egymást követő időszakban megválasztották a legnagyobb európai szervezet, az Európai Felnőttképzési Társaság (EAEA, Brüsszel) élére.

Itt tartottunk, amikor elkövetkezett 2010 – és a felálló új politikai vezetés a Magyar Népfőiskolai Társaságot nemes egyszerűséggel „kivégezte”. A törvényben is rögzített működési forrásától megfosztották, székhelyéről, a Corvin tér 8-ból kitessékeltek.

Az elmúlt tizenhárom év történései alapján ma pedig úgy tűnik, mintha az MNT három évtizedes kemény és igen eredményes szakmai munkája meg se történt volna. Sokan vélekednek úgy, hogy a hatalommal való visszaélés, illetve kormányzati diszkrimináció uralkodik a népfőiskolák esetében is.

Egy 2017-es Kulturális Bizottsági ülésen a bizottság napirendjére tűzte a népfőiskolák ügyét. Amíg a testület elnök vezetője jó szándékúan a különböző népfőiskolák közös útját javasolta, addig a Bizottság alelnöke eleve kikötötte: a két szervezet, mármint a Magyar Népfőiskolai Társaság és a Lakitelek Népfőiskola – nem összevethető.

Egyet értünk vele most is.

Az egyik „szent tehén”, ahová számolatlanul ömlik a közpénz – ennek nagyságával elmentésben mondhatni igen csekély mértékű osztársadalmi hasznosulással – , és jelenségével csúcs példája a kurzus kulturális politikájának.

A másik pedig a népoktatás sikerre vitelének egy európai és polgári modell-kísérlete, amelynek, mint kiderült alig, vagy egyáltalán nincs helye a mai nemzeti együttműködés rendszerében.

Az MNT-nek természetesen számos tagja megmaradt és teszi nem akármilyen színvonalon a munkáját – a biztos anyagi forrás hiánya ellenére.

Vannak más szervezetek, akik nevükben ugyan viselik a népfőiskola elnevezést, s bár értékes közösségi – művelődési tevékenységet végeznek, ezeknek azonban nincs sok közük a valódi népfőiskolai szakmai-módszertani munkához.

Felkészületlenség? Tudatosság? Hozzá nem értés? Manipulálás? Szándékos félrevitele a népfőiskola igazi céljainak? Vagy esetleg ez így mind együtt?

Előbb-utóbb minden kiváglik majd.

Szomorú tény azonban, hogy a társadalom széles rétegéből kiveszett a bátorság, a közösség iránti felelősség, az együttműködés igénye és képessége.

Az elmúlt évek nagyon csalódottá tették a magyar társadalmat. Széles rétegek fordultak el a helyi szintű vagy tágabb közösségi aktivitástól, veszítették el érdeklődésüket a politika, a köz ügyei iránt.

A politizálás magyarországi gyakorlatának eltorzulása és eldurvulása, a politikai elit légüres térbe kerülése mindezekben nagyon vétkes. Az ország sorsát alakító pártok, politikusaik pedig elveszítették a magyar társadalom előtti feltétlen erkölcsi tekintélyüket.

Az elszegényedés, nagy társadalmi csoportok egyre nagyobb mértékű marginalizálódása abba az irányba hatnak, hogy sem a nemzet sorsáért, sem pedig a szűkebb közösségek jövőjéért nem könnyű közösségi összefogást kovácsolni.

Lassan úgy néz ki, hogy mindezt majd újra kell tanulni.

Van és lesz dolga a népfőiskoláknak. Nem szabad és nem is lehet feladni.

(Forrás: *Népfőiskolai kalauz*, 1998.)

Mihályfi Márta

Kell-e nekünk ma *népfőiskola*?

A kérdésre a válasz minden kétséget kizáróan: igen.

Bőven lenne tennivalója a népfőiskoláknak a felnőttkori készségek fejlesztése, a szükséges készségekkel nem rendelkező felnőttek felzárkóztatása terén. Ezt támasztja alá minden eredményével az a legutóbbi CEDEFOP kutatás (2020), aminek keretében Magyarországon is vizsgálták a felnőttkorú népesség továbbképzési, átképzési potenciálját.

Az országjelentés teljes egészében olvasható magyarul az MNT elektronikus könyvtárában – most azonban olyan részleteket teszünk belőle közzé, amelyek kétségtelenül alátámasztják azt – amiről a hazai forrásokban nem, vagy csak elvétve lehet olvasni –, hogy a felnőtt lakosság jelentős arányának lenne szüksége olyan felzárkóztató képzésekben való részvételre, amelynek segítségével egyáltalán továbbképezhetővé válnak az emberek.

Röviden a CEDEFOP-ról

A Cedefop az Európai Unió egyik decentralizált ügynöksége. Az 1975-ben alakult és 1995 óta görögországi székhellyel működő Cedefop támogatja az európai szakoktatási és szakképzési politika fejlesztését és hozzájárul a végrehajtásához. Az ügynökség támogatja az Európai Bizottságot, az uniós tagállamokat és a szociális partnereket az európai szakképzési politikák kidolgozásában.

Miért olyan fontos ez?

Az Európa 2020 stratégia a tudásban és az innovációban látja az intelligens, fenntartható és inkluzív gazdasági növekedés felé vezető utat, és 75%-os foglalkoztatási rátát tűzött ki célul. A stratégia sikere az európai munkaerő szaktudásától függ. A vállalkozások olyan embereket keresnek, akiknek megvannak a szükséges készségeik ahhoz, hogy beszálljanak a versenybe, és magas minőségű árukat és szolgáltatásokat állítsanak elő.

Az emberek számára megfelelő képzések kellene, hogy el tudjanak helyezkedni. Az alacsony képzett vagy képzés nélküli embereknek közel háromszor akkora esélyük van a munkanélküliségre, mint a magasán képzetteknek. Az EU-ban nagyjából 75 millió embernek, az aktív népesség közel egyharmadának alacsony a képesítése, vagy egyáltalán nincs is. A fiatalok közül is túl sokan, kb. 15%-ban képzés nélkül hagyják el az iskolát.

(forrás: <https://www.cedefop.europa.eu/hu/about-cedefop>)

Cedefop országadatlap Magyarország

részletek

Az országadatlapok a Cedefop 2020-as tanulmányában bemutatott összehasonlító elemzésből származnak. *A felnőttek szerepének erősítése a továbbképzési és átképzési utakon. 1. kötet: a továbbképzési és átképzési potenciállal rendelkező felnőtt lakosság.*

Az adatok korlátozottsága miatt az alacsony képzettség elemzését általában az iskolai végzettség, vagy a foglalkozás típusa alapján végezték, azonban amint azt a Cedefop (2017) tárgyalja, ez a megközelítés nem képes megragadni az alacsony képzettséget igénylő jelenség összetettségét. Az iskolai végzettség nem veszi figyelembe a különböző típusú készségeket, képességeket és olyan tényezőket, amelyek alacsony képzettségi státuszt eredményezhetnek, különösen a felnőttek körében, úgymint a tartós munkanélküliség és/vagy a munkaerőpiactól való elszakadás, az öregedés miatti képességek elavulása, a gyors technológiai változás, termék/folyamat innováció, változások a termelési folyamatokban és/vagy a munkaszervezésben, a készségek össze nem illősége és olyan társadalmi-gazdasági tényezők, mint például a bevándorló háttér.

Ezen túlmenően, ez a szűk felfogás a formális oktatási környezeteken kívül nem képes feltárni például a képzés, az informális tanulás és a munkatapasztalat során megszerzett egyéb ismeretek, készségek és kompetenciák szerepét.

A Cedefop mindezzel összefüggésben és összhangban a felnőttek alacsony képzettségi státuszának azt a meghatározását fogadja el, amely túlmutat az iskolai végzettségen, és magában foglalja a felnőttek általános készségeinek és kompetenciáinak különböző dimenzióit is.

Az alacsony képzettség tágabb felfogása és meghatározása során három szintet vizsgálnak:

- (a) az iskolai végzettség szintje;
- b) a számítógépes és digitális ismeretek;
- c) a kognitív készségek: írni-olvasni és számolni tudás.

Bele tartoznak a közép- és felsőfokú végzettséggel rendelkező olyan felnőtteket is, akik alapszintű állásokban dolgoznak, mint olyan emberek, akiknél fennáll a képességek elavulásának és elvesztésének veszélye.

Az adatlap felhasználásával alátámasztott elemzéssel a 25 és 64 év közötti felnőtt korosztályt vizsgáltuk, és az adatok az EU 28+, vagyis 28 EU-tagállamra, valamint Izlandra és Norvégiára vonatkoznak.

Az alábbiakban olvasható az elemzések rövid, tényeken alapuló fő megállapításai Magyarországról.

Hány felnőttet érint alacsony képzettség?

Magyarországon jelentős az alacsony számítógépes és digitális ismeretekkel rendelkező felnőttek aránya összehasonlítva mind az EU 28+ súlyozatlan átlagával,

mind a legjobban teljesítő országokkal (azaz azokkal az országokkal, ahol a legkisebb az alacsonyan képzett felnőtt lakosság aránya). 2015-ben az internetet soha vagy csak ritkán használó felnőttek aránya közel 22% volt, míg a rendszeresen internetet használók között az alapvető digitális készségekkel nem rendelkező felnőttek aránya 26,2% volt.

A kognitív készségekre (írás- és számolási készség), valamint a technológiagazdag környezetben való problémamegoldásra vonatkozó adatok Magyarországról nem állnak rendelkezésre.

A továbbképzési és átképzési potenciállal rendelkező felnőtt lakosság becslése

Magyarországon a becslések szerint a teljes felnőtt lakosság 31,6-40,4%-a között mozog a továbbképzésbe és átképzésbe bevonható felnőtt lakosság aránya, azaz 1,7-2,2 millió ember - a digitális kompetenciák mértékétől függően.

Kik azok a felnőttek, akiket leginkább veszélyeztet az alacsony képzettség?

Az adatok korlátozottsága és megbízhatósága miatt az alacsony képzettséggel leginkább veszélyeztetett felnőttek csoportjai, valamint képzettség és dimenziók szerinti azonosítása csak munkaerőpiaci státusz szempontjából (munkanélküli, inaktív és foglalkoztatott) és korcsoportonként (25-34 éves, 35 és 54 év közötti felnőttek és idősebb felnőttek, 55-64 év kor közötti felnőttek) volt lehetséges.

Magyarországon az alacsony képzettség különösen jelentős az idősebb korosztályok, valamint a munkanélküliek és az inaktívak körében. Az 55-64 és 35-54 év közötti munkanélküliek és inaktív felnőttek, valamint a fiatalabb munkanélküliek (25-34) az összes vizsgált területen a legnagyobb arányban számoltak be alacsony képzettségről: az oktatásban és digitális készségekben (azaz ritka internethasználat vagy az alapvető digitális szint alatti szint).

Munkanélküli felnőttek

A munkanélküliek közül az 55-64 évesek és a 35-54 évesek a legveszélyeztetettebbek az alacsony képzettség szempontjából, mivel nagyon nagy a kockázata annak, hogy alacsony digitális készségekkel rendelkeznek. Ugyanakkor a 25-34 éves munkanélküliek is az átlagosnál magasabb kockázatot mutatnak az alacsony digitális készségükkel és alacsony iskolai végzettségükkel.

Magyarországon a 25-34 éves és a 35-54 éves inaktív felnőttek körében nagyobb az alacsony iskolai végzettség relatív kockázata, mint az EU 28+ tagállamaiban ugyanezen csoportok átlagosan megfigyelt relatív kockázata

Foglalkoztatott felnőttek

A Magyarországon vizsgált összes csoportba tartozó foglalkoztatott felnőtt lakosság keretein belül is az alacsonyabb iskolai végzettség nagyobb kockázatot jelent mind az ország, mind az EU 28+ átlagához képest.

A nők aránya

Magyarországon az alacsony iskolai végzettségű, illetve alacsony digitális készségekkel rendelkező felnőtt lakosság mintegy 58, illetve 56 százalékát nők teszik ki. A felnőtt nők körében az alacsony képzettség legnagyobb kockázata a digitális készségek esetében van (53%), ami magasabb, mint a többi figyelembe vett készség dimenziója. Az átlagos kockázattal összehasonlítva azonban a nők magasabb kockázatot mutatnak az alacsony iskolai végzettség vonatkozásában.

A foglalkoztatási státusz szerinti bontás azt mutatja, hogy az alacsony képzettség relatív kockázata a munkaerőn kívüli (inaktív) nők körében magasabb az összes figyelembe vett készségdimenzióban, a digitális készségek terén pedig a munkanélküli nők körében különösen jelentős az alacsony képzettség.

Az alacsonyan képzett, inaktív felnőtt nők aránya az alacsonyan képzett felnőtt lakosság 17–18%-át teszi ki.

(fordította: dr. Balogh Zsuzsanna)

Az MNT egykori elnöke, Szigeti Tóth János hosszú éveken át próbálta elérni, hogy Magyarországon is megalkossák az önálló népfőiskolai törvényt. Nemcsak lefordította és közzétette az egyes országok (Dánia, Hollandia, Finnország, Németország) népfőiskolai törvényeit, hanem előkészített egy törvényjavaslatot, amelyek – együttesen a nemzetközi példákkal – mintaként szolgálhattak volna a magyar törvényalkotóknak. Erőfeszítése nem járt eredménnyel, sőt minden érdemi reagálást nélkülöztek az arra illetékesek. Ennek ellenére az MNT negligálása után sem adta fel és 2012-ben közzétette az alábbiakban olvasható tanulmányát, amelyből most – terjedelmi korlátok miatt – részleteket közlünk.

A törvény indoklása

Mi indokolja a törvény létrejöttét?

Magyarország az elmúlt évtizedben lemaradt a felnőtt népesség műveltségi szintjét és tanulási aktivitását tekintve. Minden tanulmány azt erősíti meg, hogy a 27 tagállam sorában az utolsó egyharmad csoportba tartozunk. Mindez a népesség nagy részének – s különösen a vidéki kistelepülések lakosságának a képzésből való kirekesztését jelenti, kirekesztést a társadalmi fejlődés fő áramából, mert az iskolázottabbak és magasabb jövődelemmel rendelkezők jobban hozzáférnek a tanuláshoz és képzéshez, amely ma az egyéni, családi, társadalmi és munkahelyi boldogulás egyik legfontosabb előfeltétele. Amikor egyesek azt hangsúlyozzák, hogy a népfőiskoláknak Magyarországon nincs hagyománya ez a tények egyszerű nem ismerését jelenti. A két világháború közötti, különösen az 1936-1946 közötti időszakban a történeti egyházak kezdeményezésére egész Közép-Európában kiemelkedő, igen jelentős népfőiskolai tevékenység folyt Magyarországon.

Az EU 27 tagállamában meglévő különbségek mellett, a legfejlettebb tagállamok példáját nézve látható, hogy a referencia országok mind olyanok, amelyek a népfőiskolát hagyományosan (történetileg és a harmadik évezredben is) kiemelt intézményként kezelik. (Ezek elsősorban az észak-európai régió egésze, a német nyelvterület országai és részben az ún. Benelux államok.)

A törvénykezés fejlesztésében az elmúlt tíz év legfontosabb tendenciája ezekben, az országokban az volt, hogy

- koncepcióra és a gyakorlatban is, radikálisan kiszélesítették a tanuláshoz, művelődéshez való hozzáférést a társadalom ún. alacsonyabb iskolázottságú, nagy csoportjainak a bevonása érdekében
- a keret jellegű, átfogó profilú szabályozásban megjelent az EU és az OECD élethosszig tartó tanulás filozófiája és szemlélete, amely átírta az oktatási, kulturális, képzési szektorok és szintek közötti hagyományos viszonyrendszert, elkülönültséget, átjárhatóság hiányát.
- A szabályozás megcélozta a minél átfogóbb forrásbővítést (egyéni, családi, vállalati szféra, állam) az egyénre és csoportokra irányuló konkrét ösztönzésekkel egybe-

◀ (balról jobbra)
Gina Ebner
(Brüsszel),
Balogh
Zsuzsanna,
Jumbo Klercq
(Hollandia) és
Szigeti Tóth
János

kötvé. (pld felnőtt tanulói hitel és kedvezménysszámlák, kártyák bevezetése) hiszen az állam vagy az illetékes szaktárca egyre kevésbé képes a források előteremtésére. A normatívák, szankciók, indikátorok és eredménykövetelmények konkrétan megjelentek az összehasonlíthatóság, a monitoring, a hatékony irányítás, finanszírozás eszközeként. Magyarország ebből az utóbbi évtizedben többnyire kimaradt., vagy formailag tett eleget az elvárásoknak, amely végső soron önbecsapás volt.

A népfőiskolai intézményrendszer szabályozása

Általános alapelvként olyan tv-re van szükség, amely az állampolgár szabadságát, jogait és kötelezettségeit a középpontba helyezve, *konkrétta, biztonságossá, garantáltta teszi a művelődésben és tanulásban való részvételt és szankcionálja annak elmaradását.* A finanszírozás alapellátásból, érdekeltségi támogatásból és pályázati támogatásokból tevődik össze. Országosan és általánosságban a finanszírozási elv azt kell alapul vegye, hogy az a minimumtámogatást az egy felnőtt állampolgárra eső (16-85 év közötti korosztályban), évente legalább 2 x 30 órás szervezett kulturális, művelődési, tanulási tevékenység átlagos költségét kell biztosítsa.

Meggyőződésünk, hogy egyszerre kell kidolgozni a támogatások nemcsak korrupciótól mentes, de *sokkal hatékonyabb felhasználási rendszerét* is. A közösségi művelődéshez és a népfőiskolák működéséhez rendelkezésre álló összegnek az 1/3-át az állam központilag, 1/3-át a helyi önkormányzat biztosítja. Ez a két összeg képezi az ún. alapellátást, a harmadik 1/3 az állampolgárok hozzájárulásaiból tevődik össze. (szolgáltatások ára, részvételi díj, tagdíjak és önkéntes munka, hozzájárulás formájában stb.) *Az általános 1/3-1/3 -1/3 elvet azonban jelentősen differenciálni kell.* Az Országgyűlés és a kormány feladata, hogy a KSH-nál bevett, illetve az EU több tagállamában működő

kritériumrendszerek alapján elkülöníthető legyen, hogy mely társadalmi csoportok esetében van szükség a 100%-os tanulási, képzési, művelődési finanszírozásra. Svédországban pld. az érettségi felnőtt korban történő megszerzése egy ingyenes, támogatott tanulási forma. Nálunk ez ma irreális.

Mi az új népfőiskolai modell haszna?

Az egyén számára

A szabadművelődés új intézményi modellpolgár centrikus, az állampolgár művelődéshez való jogainak és szabadságának a szolgálója, nem úgy, mint a jelenlegi rendszer, amely intézmény centrikus, és érdekcsoportok uralta, merev struktúra. Minél lejjebb megyünk a településrendszerben, persze annál magára hagyottabb a rendszer, vagy ha nem, akkor kézi vezérelt. S az már csak a szerencse, hogy kinek a keze van benne. Mert egy jó polgármester tiszta szerencse, de múlhat ez a szerencsén?

A közösség számára

A helyi és más szintű önkormányzat, az állam és a társadalmi közösségek együttműködése, partnersége, a társadalmasítás, a demokrácia egyik sarkköve, az öntudatos aktív és felelős polgár kialakulásának előfeltétele. A részvétel egyik alapvető motiváló tényezője. Az erősödő individualizációban a közösségi tevékenység védőháló is az egyén számára és akadálya a devianciák széles körben történő eluralkodásának.

A helyi kultúra felvirágoztatása

A települési szintre összpontosít, mert a helyi társadalom és a helyi identitás a nemzeti identitás, az erős nemzettudat kialakulásának alapja éppúgy, mint az idegen nyelvtudásnál az anyanyelv ismerete és szeretete nélkülözhetetlen előfeltétel. Csak a szülőföld szeretete és becsülete által bontakozhat ki a hazaszeretet és más népek és nemzetek megbecsülése. A világkultúra egyre inkább horizontális jellegűvé vált, nincs egyetlen központja, amely diktálhat, vagy uralkodhat. A helyi kultúrák sokfélesége és nemzeti egysége és a világvallások jellege vált meghatározóvá. Ebben pedig a magyarok az országon belül és a Kárpát medencében is legyengült helyzetbe kerültek. A felvirágoztatás alulról és helyben kezdődhet, és abból adódik össze, ha jó az országos irányvonal.

A szociálpolitikára

A szociális segítés és szolidaritás számos tájékoztatási, tanulási, művelődési elemet magába foglal. A tanulás enyhíti a szegénységet, a műveltség növeli a személyes, a kisközösségi és nagyközösségi sors saját kézbe vételét és az autonóm cselekvést, önirányítást, az egyéni és közösségi kreativitást. A szociális öngondoskodás és szolidaritás és a művelődés funkcionális összekapcsolását valósítja meg a rendszer. A fiatalok tízezrei (vagy százazrei?) ma is szegény sorban élve nem jutnak hozzá a tanulás, művelődés lehetőségéhez, s tehetségek sokasága veszik el. A tehetséggondozás a nemzetpolitika és szociálpolitika, valamint a népfőiskolai ifjúsági tevékenység részévé kell, hogy váljon.

Az egészségre

Közhely számba megy, hogy a prevenció a leghatékonyabb egészség gondozás. A tájékoztatás, a közösségi tevékenységek, a közösségi sport a közösségi művelődésen belül sokat tehet a tragikus állapotú magyar népegészség paramétereinek javításáért. (stressz,

korai halálozás, a népbetegségek, a magas vércukor szint és a magas vérnyomás stb.) Nemcsak arról van szó, hogy társadalmilag olcsóbb egy nyugdíjas klubban sakkozni, mint a kórházi ágyat nyomni, hanem arról is, hogy az idősök életminősége és méltósága is közösségi és nemzeti érték.

A gazdaságra

A népfőiskolai rendszer alapelve, hogy a gazdaság van az emberért és nem fordítva. Az önbecsüléssel rendelkező, művelt polgár egyben sokkal jobb munkaerő is. A helyi és járási közösségi művelődés egyik legfontosabb funkciója, hogy a munka megszerettetésének szocializációját, a munka keretében történő emberi együttműködés gyakorlását és a munkateljesítmény megbecsülését újra társadalmi normává tegye. Az egyéni, családi és mikro vállalkozás helybeli kifejlesztésének – sok feltétele mellett – az emberi tényező alkalmassá tétele az egyik legfontosabb komponense. Az értékrenddel rendelkező személyiség fejlesztés és a kompetencia alapú képzés kettőssége a kulcs ezen a téren.

A jelen javaslat több mint két évtizedes szakmai tapasztalatokon alapuló tervezet. Kiindulópontja lehet egy önálló népfőiskolai törvénynek és egy közösségi művelődési törvénynek, amelynek lényegbevágó eleme a népfőiskolai intézmény integrálása.

A nem-szakmai felnőttképzési és az ún. továbbképzési törvények mellett külön népfőiskolai törvénnyel rendelkezik mind a 16 német tartomány, Ausztria és Svájc, valamint az északi országok között Dánia, Finnország, Norvégia, Svédország. A Magyar Népfőiskolai Társaságban ezeknek, a törvényeknek az alapelveit, ajánlásait, paragrafusait és szellemét régóta jól ismerik. Főként német és osztrák kollégáink, készségesen rendelkezésre bocsátották a törvények szövegét, vagy a velük kapcsolatos dokumentumokat. Ezeket részben áttekintve, valamennyit figyelembe véve, a volt NDK tübingiai tartományának népfőiskola törvényét vettük alapul, mivel az legkésőbb, vagyis 2010-ben született.

Az európai törvénykezés történeti áttekintésével jól látható, hogy az alapelvek alig változtak, vagyis egy mélyen gyökeredző európai hagyományról és intézményről van szó.

2012. február 23.

Szigeti Tóth János

„Mintha örök időktől fogva itt lett volna”

A Tájépítészeti Nívódíjas kert bemutatása

Az ONLINE Népfőiskola második évadának keretében – régen vártan – a művészet is terítékre került. A természetes és az épített környezet és az ember kapcsolata több ON előadás során is felmerült, de októberben egy kiváló magyar szakember, – többek között a történelmi jelentőségű 301-es parcella és a nagykovácsi főtér tervezője – Dr. Almási Balázs tájépítész, habilitált egyetemi docens hozta el számunkra a Land Art, a természetbe ültetett műalkotások témáját.

Almási Balázs több megvalósult projekt bemutatásával mesélt nekünk erről a művészeti formáról, amely a természeti környezet formavilágát és kellékeit (térszínformák, sziklák, kövek, növényzet, stb.) monumentális szabadtéri installációk létrehozásával kombinálja.

Nagy örömünkre szolgált, hogy friss hírként mi is értesültünk róla, hogy 2023 novemberében Almási Balázs és tervezőtársa Szurovecz Roland Tájépítészeti Nívódíjat kapott, melyhez ezúton is gratulálunk. A Magyar Tájépítészek Szövetsége (MTSZ) által meghirdetett nyílt pályázaton 10 kategóriában került átadásra a díj. A Tájépítészeti Nívódíj megvalósult projekteket díjaz, így Balázs egyik magántervezésben megvalósult kertje nyerte el azt.

„A megvalósított terv olyan korszerű, úttörő alkotás, amely kiválóan reagál a globális felmelegedésnek a kerttervezésre, különösen a kertépítészeti növényhasználatra gyakorolt kihívásaira. Kiválóan alkalmazkodik a lejtős terephez. A kínálkozó kilátást és tájat, a természetvédelem alatt álló környezetet a kertkompozíció részévé emeli. Telepített növényeivel a szomszédos védett terület flóráját kiegészíti és folytatja, mindezt esztétikailag magas szinten valósítja meg.” – szövegezte a zsűri indoklása.

Cikkünkben szeretnénk röviden bemutatni Balázs alkotói hitvallását és azt az egyedülálló kertet, amely 2022-ben az év kertje díjat is elnyerte.

Tájépítészként, egyetemi oktatóként, a hely, s az ifjú szellemek formálásának lehetősége számomra óriási ajándék, de egyben felelősség is. Hiszem, hogy ebben a folyamatban a művészetnek helye van. Vallom, hogy a megformált térnek maximálisan illeszkednie kell a környezetéhez ökológiailag, ökonómiailag és funkcionálisan egyaránt, azonban sosem hiányozhat belőle a spiritualitás, humánus vagy művészet, mely aztán megteremt, vagy tovább erősíti a hely szellemét. Munkáimban törekszem arra, hogy teret engedjek a mindenhol ott lapuló történetnek, s felerősítsem, amit a hely mesélni akar nekünk. Ennek eszköze a tisztaság, s – paradox módon – egy jó értelemben vett eszköztelenség, amely azonban nem jelenthet személytelenséget. A funkcionalitás és esztétika „sterilitásába” igyekszem beleszőni kérdéseket, gondolatokat, melyek talán segítenek kapcsolatot teremteni a Hellyel, s talán ezen keresztül egy kicsit önmagunkkal is.

A budapesti agglomerációban létrehozott kert, elsősorban a megrendelő házaspár rendkívüli hozzáállásának köszönhető, ugyanis a tervezés és a kivitelezés alatt a tervező mindvégig maximális bizalmat élvezett, a megrendelők folyamatosan nyitottak voltak minden újdonságra. A kert koncepcióját, ha két szóban kellene megfogalmazni, akkor az a „természet és illeszkedés” szavak kettőse lenne. A cél egy különleges, természetközeli hangulatot árasztó és izgalmasan változatos, paradicsomi kert megalkotása volt. Átmenetet képeztek a hátsó telekhatár mögötti természetvédelmi terület és az épület, illetve a település mesterséges világa között.

A romantikus hangulat megteremtésének egyik kulcsa a gondos tereprendezés és a helyi kő következetes újrashasznosítása volt. A környező dombok jellegzetes karakterével, a korábbi rendkívül merev terasz sor átalakításával, a kertben lévő dimbes-dombos terepalakulatokat formálva teremtették kapcsolatot. A feltáró sétaút – vagy lehet, hogy szerencsésebb a lépcsősor kifejezés – a ház auráját elhagyva fokozatosan idomul a természetes lankákkal megáldott kerthez. A kivitelezés alatti folyamatos tervezői jelenlétnek köszönhetően a hullámzó felület harmóniája napról napra változott, míg végül elnyerte ma is látható képét. Ennek köszönhetően a felülnézeti tökéletesre hangolt formavilág helyett, a helyszínen megélhető térbeliség lett a meghatározó. Ez érezhető is a kertben sétálva. A terület, a házból feltekintve izgalmasan hívogató képet mutat, ugyanis a dimbes-dombos kialakításnak köszönhetően rejtve maradnak egyes részletei, így felfedezésre csábítva csalogatják egyre feljebb a látogatót.

A kertben sétálva lépcsőről-lépésre tárulnak fel újabb és újabb titkos részletek, melyek a különleges növénykiültetésnek köszönhetően, soha nem ismétlődő változatos képet mutatnak. A természet és az emberkéz alakította táj kettőssége hatja át a kertet. A telek mögött a domboldalon lévő természetvédelmi terület vadregényes világa beköltözik a kerítésen belülré is. A sziklakibúvásos lejtősztyeppre meghatározó fajaiból összeállított magkeverékből készült vadvirágos rét kölcsönöz természetes képet a telek felső harmadában. Ennek a területnek kell még egy-két év, amíg beáll egy stabil természetközeli állapot, azonban már így is rendkívül gazdagon díszít. A ház felé közelítve egy köztes zónában, a vadvirágok közé már díszes évelők is kerültek, hogy átmenetet biztosítsanak a felső központi rész színpompás préri évelő kiültetése felé.

Az évelők gondosan megválasztott fajtái, és a Magyarországon még csak elvétve alkalmazott speciális ültetési módnak köszönhetően, ez a virágosóben úszó rét, olyan természetes megjelenésű, mintha örök időktől fogva itt lett volna. A lélegzetelállító panorámával rendelkező középső pihenő alatt – ahol egy jakuzzi, egy tűzrakó és egy társalgó is osztozik a területen – már inkább mediterrán hangulatú, szárazságtűrő sziklás kompozíció terül el hatalmas felületen. A rusztikus tömörfa lépcsősor ezen keresztül éri el az alsó pihenőt, ahol egy tökéletesen felszerelt kültéri konyha is helyet kapott.

Itt kezdődik a ház melletti oldalkert haszonkerti része is, amely az általánosságban megszokott katonás rend helyett a díszkertekhez hasonló elrendezésben, és megjelenésben biztosítja a kertben megtermelhető termények sokaságát. A különféle gyümölcstermő fák és bokrok, valamint fűszernövények között, a ház konyhájából nyíló bejárattal szemközt, egy kiemelt ágyás is épült, ahol a legfontosabb zöldségek is megtermelhetők. Innen az utcai kapuhoz vezető látványos lépcsősort már ismét dísznövények kísérik.

Az előkert meredek, sziklás részsűjének aljában egy többlépcsős kerti kaszkád is helyet kapott, mely megnyugtató csobogásával erősíti az itt található díszes virágos rét hangulatát. A kert, Magyarországon rendhagyó módon, a viszonylag nagy telek ellenére sem foglal magában nyírt gyepterületet. A hatalmas felületen alkalmazott évelők csepegtető

öntözést kapnak, és úgy lettek összeválogatva, hogy jól tűrjék a száraz déli kitettségű lejtő szélsőséges körülményeit is.

A kert felső harmadában kialakított őshonos felület pedig, megerősödését követően, szinte alig igényel majd külön öntözést. Egész évben folyamatosan váltják egymást a virágzó évelők, melyek dinamikusan változó, harmonikus színekkel kavalkádjával ajándékoznak meg minket. A dús virágdísz már az első évben is rendkívül sok beporzót és színes pillangót vonzott a területre, sőt korhadt fatörzseket is kihelyezésre kerültek változatos fauna megjelenése érdekében. Ez a kert így nem csak a víztakarékos megoldásával, vagy a helyben megtermelhető haszonnövények sorával, hanem a rendkívüli természetes diverzitásával is utat mutat egy fenntarthatóbb jövő felé.

Balázs egyetemi oktatói munkája és a tervezés mellett több év kihagyás után 2024 nyarán tervezi, hogy újra mesterkurzust szervez a Land Art témájában, amelyről mi is be fogunk számolni.

*Képek:
Miller Eszter
és Almási
Balázs*

Forrás: <http://almasibalazs.hu/>

EAEA

Az EAEA minden évben arra kéri tagjait, hogy válaszoljanak országjelentéseink felmérésére, amely egyedülálló civil társadalmi képet ad a felnőttoktatásról és oktatásról (ALE) Európában. Büszkén mutatjuk be a 2022-es EAEA országjelentéseket.

Bár a felnőttoktatás helyzete Európában nagyon széttagolt, és erősen függ az adott országtól, annak megközelítési módjaitól és hagyományaitól, néhány tendencia azért Európa-szerte megfigyelhető.

Gyakran kifejezett aggodalomra ad okot az a tény, hogy sokkal kevesebb figyelmet fordítanak az ALE-re, mint a „normál” oktatásra, azaz a formális oktatási szektorokra. Az EAEA tagjai azonban hangsúlyozzák, hogy az ALE szektor nagyon aktív. Ráadásul úgy tűnik, hogy az ALE helyzete stabilabbá vált a Covid-19 világjárvány óta.

Több országban pozitív a kilátás a felnőttoktatás finanszírozása terén

Úgy tűnik, hogy az EAEA-tagok valamivel pozitívabbak a felnőttoktatás és az oktatás finanszírozási helyzetét illetően saját országaikban 2022-ben mint az előző években voltak. A kormányok prioritásainak megváltozása volt a leggyakrabban említett oka ezeknek a változásoknak. Az EAEA ezt nagyon pozitív fejleménynek tartja, amelyet továbbra is szorosan figyelemmel kísérünk, különösen a 2022 második felében felerősödött energiaváltozással összefüggésben.

A nem-formális felnőttképzés nem látható az Európai Bizottság országjelentéseiben

Az Európai Bizottság 2022. május végén tette közzé országjelentéseit és országspecifikus ajánlásait az európai szemeszter keretében. Egyes országok arról számoltak be, hogy az országjelentések csak részben tükrözték országuk helyzetét. Arra, hogy ez miért lehet így, az volt a gyakran hallható válasz, hogy az országjelentésekben nem fordítottak kellő figyelmet a nem-formális felnőtt tanulásra. Ez is alátámasztja a tagok által az EAEA-nak gyakran adott visszajelzést, miszerint az országjelentések nem fedik le teljes mértékben a teljes oktatási környezetet.

Egyes tagok arról is beszámoltak, hogy országaikban a helyzet az ő szemszögükből alapvetően eltér attól, amit az EU országjelentései leírnak. Megállapították, hogy a jelentések nem alapultak bizonyítékokon, vagy nem vették figyelembe a nem-formális felnőtt tanulás bizonyítékait, hogy a civil társadalom nem vett részt a konzultációs folyamatokban, és nincsenek konkrét tervek az ajánlások nemzeti és regionális szintű végrehajtására.

2022 fontos év volt a felnőttképzési politika alakítása szempontjából

2022 júniusában lezajlott a CONFINTEA VII, az UNESCO felnőttképzési konferenciája, amely 12 évente kerül megrendezésre. Néhány EAEA-tag a civil társadalom képviselőjeként vagy akár a nemzeti delegáció tagjaként vett részt. A konferencia kulcsfontosságú volt számos EAEA-tag számára, különösen az EU-n kívüli országok számára, ahol a CONFINTEA a felnőtt tanulás-politika központi kerete. Egyes tagok azonban arról számoltak be, hogy megpróbáltak országos szinten bekapcsolódni a folyamatba, de nem tudták elérni az illetékes minisztériumokat. Általában az EAEA tagjai a konferencia eredményét, a A Marakesi Cselekvési Keretet (Marrakech Framework for Action, MFA) tekintik országukban a releváns felnőttoktatás-politikai dokumentumnak.

Fenntartható fejlődési célok: változó megvalósítás

A fenntarthatóság az elmúlt évben is fontos kérdés volt az EAEA-tagok számára. Sok szervezet arról számolt be, hogy munkafolyamataiban olyan stratégiát alkalmaztak a fenntarthatóság előmozdítására, amely az „egész intézményre kiterjedő megközelítést” alkalmazza, míg mások még kidolgozás alatt állnak. Egy másik látható tendencia a Fenntartható Fejlődési Célok (SDG) eltérő megvalósítása volt az európai országok tanulási programjaiban. Az EAEA tagjai arról számoltak be, hogy ez országokban szervezetenként eltérő volt, és összességében van lehetőség a további implementációra. Az EAEA ezzel a témával foglalkozik a 2023-as éves témájában, amelyet a felnőtt tanulásnak és a zöld átállásnak szentel.

A felnőttkori tanulás tudatosítása és kampány a digitális készségekért

Az elmúlt évben az EAEA tagjai különféle kampányokban és érdekképviselési tevékenységekben vettek részt. Azokban az országokban, ahol a felnőttoktatási szektor kevesebb figyelmet kap vagy túlságosan a szakképzésre összpontosít, az érdekképviselési munka a (nem-formális) felnőtt tanulás fontosságának tudatosítására irányult.

A szervezetek általában a felnőttek digitális készségeinek fejlesztését célzó kampányokra összpontosították figyelmüket. Ez összefügg a Covid-19 világjárvány hatásával is. Sok EAEA-tag kijelentette, hogy a tanulási lehetőségek a járvány megszűnése után is hibridek maradtak.

A tanuló hangja

A 2022-es felmérésben egy új témával egészültek ki az EAEA országjelentései, mégpedig a tanulók hangjával. Az EAEA azt szerette volna megtudni, hogy a tagországok felnőtt tanulói milyen lehetőségeket kínálnak arra, hogy részt vegyenek a tanulási programokkal kapcsolatos döntéshozatali folyamatokban, valamint a felnőtt tanulási politika kialakításában és irányításában.

Az EAEA tagok mintegy kétharmada jelezte, hogy a tanulók hangját a felnőtt tanulói egyesületek képviselik, míg a válaszadók egyharmada jelezte, hogy a felnőtt tanulóknak jelenleg nincs képviselőtestülete, illetve lehetőségük arra, hogy aktívan részt vegyenek a döntéshozatali folyamatokban. A válaszadók több mint 80 százaléka jelezte, hogy a jogszabályok jelenleg nem írják elő a felnőtt tanulók hangjának bevonását a döntéshozatali folyamatokba. Mivel azonban ez a téma az elmúlt években egyre jelentősebbé vált, több tag kezdeményezést indít a tanulók perspektívájának megismertetésére.

A 2022-es országjelentések 19 ország 22 tagjának válaszain alapulnak. A jelentések egy része még nem publikus.

(fordította: dr. Balogh Zsuzsanna)

2023-at az Európai Bizottság a Készségek Európai Événak nyilvánította

INFO
TÁBLÓ

ORSZÁGGYŰLÉS HIVATALA
KÖZGYŰJTEMÉNYI ÉS KÖZMŰVELŐDÉSI IGAZGATÓSÁG
KÉPVISELŐI INFORMÁCIÓS SZOLGÁLAT

2023 30

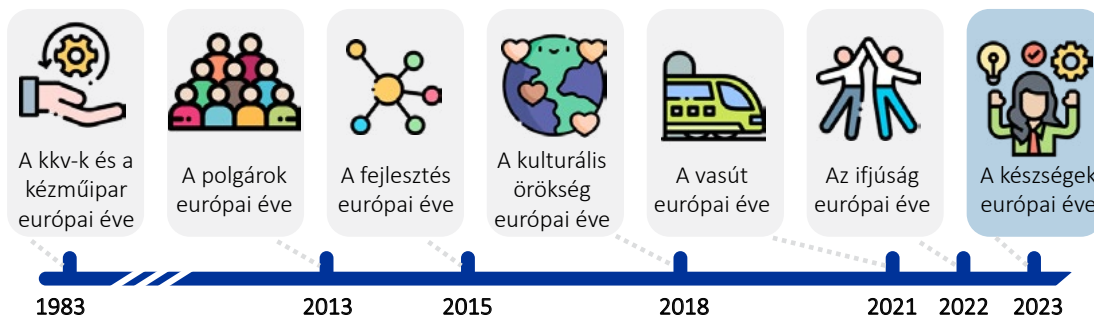
2023. JÚNIUS 30.

A KÉSZSÉGEK EURÓPAI ÉVE, 2023

A zöld és digitális átállás, valamint a gazdasági helyreállítás a munkaerőpiaci kereslet jelentős megváltozását hozta. A munkavállalók sikeres és aktív szerepvállalásának feltétele készségek folyamatos alakítása, fejlesztése. Ennek támogatására az Európai Tanács a 2023-as évet a készségek európai évének nyilvánította.

EURÓPAI ÉVEK

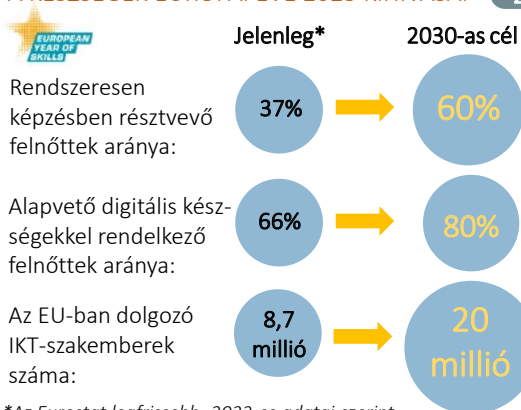
1

Az EU 1983 óta hirdeti meg – 1–3 éves rendszerességgel – az **európai évek** kezdeményezést, amely egy adott témára összpontosító tudatosító kampány. Tematikájára mindig a Bizottság tesz javaslatot, amiről a végleges döntést az Európai Parlament és a Tanács hozzák meg. Célja, hogy tájékoztasson és attitűdváltásra ösztönözze a polgárokat, a vállalkozókat, a civil szervezeteket, valamint erősítse a párbeszédet a tagállamok között.

A KÉSZSÉGEK EURÓPAI ÉVE 2023 KIHÍVÁSAI

2

*Az Eurostat legfrissebb, 2022-es adatai szerint.

NŐK ARÁNYA A TECHNOLOGIA TERÜLETÉN AZ EU-BAN

3

A technológiai szakmákban a férfiak-nők arány 5:1.

A STEM diplomával* rendelkezők között a férfiak-nők aránya 2:1.

* Technológia, műszaki tudományok és matematika.

FOGLALKOZTATÁSI RÁTA

4

78% az uniós foglalkoztatási ráta 2030-ra kitűzött értéke.

2022-BEN AZ UNIÓS ÁTLAG 74,6%, A MAGYARORSZÁGI ÉRTÉK 80,2% VOLT.

A KÉSZSÉGFEJLESZTÉSI PAKTUM 4 ALAPELVE

5

Az egész életen át tartó tanulás támogatása mindenki számára.

Erős készségfejlesztési partnerségek kiépítése.

A készségek kereslet-kínálatának és a készségigényeknek a figyelése.

Fellépés a megkülönböztetés ellen, az esélyegyenlőség mellett.

A Paktum (2020) az Európai készségfejlesztési program központi eleme.

INFO TABLÓ A KÉSZSÉGEK EURÓPAI ÉVE, 2023

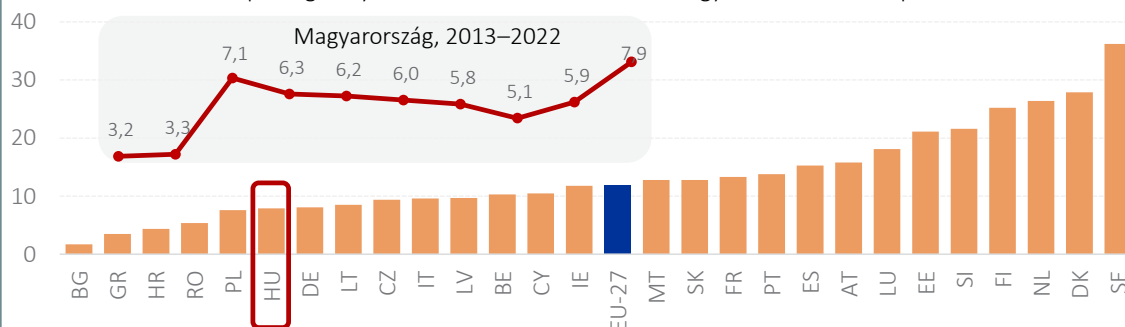
2023 30

2023. JÚNIUS 30.

AZ EGÉSZ ÉLETEN ÁT TARTÓ TANULÁS AZ EU-TAGÁLLAMOKBAN, 2022

6

A 25–64 év közötti népesség hány százaléka vett részt az elmúlt négy hétben továbbképzésen?

DIGITÁLIS KÉSZSÉGEK, 2022

7

Százalék

Legalább alapvető digitális készségekkel* a magánszemélyek hány százaléka rendelkezik?

2022

Célkitűzés 2030-ra

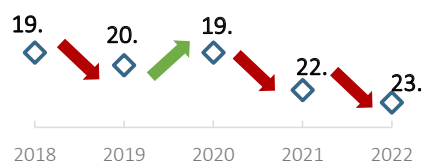

*Az internet és digitális eszközök használata.

HUMÁN TŐKE

8

Magyarország helyezése az Európai Unió országai között a humán tőke DESI-indexe* alapján

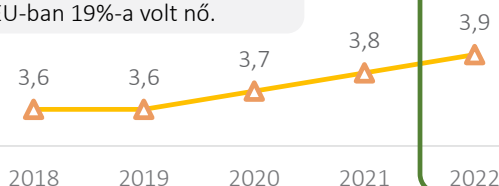
*Az index tartalma: digitális készségek, IKT-szakemberek, IKT-képzés, IKT-diplomások.

IKT-SZAKEMBEREK MAGYARORSZÁGON

9

A 15–74 éves foglalkoztatottak arányában

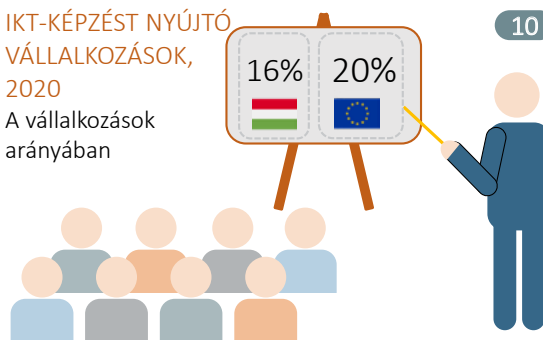
2021-ben Magyarországon az IKT-szakemberek 14%-a, az EU-ban 19%-a volt nő.

IKT-KÉPZÉST NYÚJTÓ VÁLLALKOZÁSOK, 2020

10

A vállalkozások arányában

FORRÁSOK > 1 > Európai Unió – [Európai évek](#) | 2, 3 > EB Sajtóközlemény [2022. október 12.](#) | 4 > Eurostat: [Employment rate](#), [lfsi_emp_a] | 5 > Európai Bizottság: [Pact for Skills Annual Report 2022](#) | 6 > Eurostat, [\[TRNG_LFSE_01\]](#) | 7, 8, 9, 10 > DESI országprofil, [2022](#)

infoszolg

KÉPVISELŐI INFORMÁCIÓS SZOLGÁLAT

INTERNET: www.parlament.hu/infoszolg | INTRANET: intra.parlament.hu/infoszolg | E-MAIL: infoszolg@parlament.hu | TELEFON: (1) 441-6486

Az Infotabló az országgyűlési képviselők tájékoztatása céljából készült és szerzői jogvédelem alatt áll.

HIVATKOZÁS > Horváth Irén: Készségek európai éve – Képviselői Információs Szolgálat, 2023 /sorszám. Infotabló.

Félideőhöz érkezett a készségek európai éve

2023. május – 2024 május: a készségek európai éve

A készségek európai évének célja az Európai Unióban tapasztalható készséghiányok kezelése és az uniós készségstratégia fellendítése, amely segíteni fogja az embereket a digitális és zöld technológiai készségekre összpontosító átképzésben. Ehhez segíteni kell az embereket a minőségi munkahelyekhez szükséges készségek elsajátításában, és segíteni kell a vállalkozásokat, különösen a kis- és középvállalkozásokat, kiemelve a nemzeti erőfeszítéseket, valamint a meglévő és új uniós kezdeményezéseket és uniós finanszírozási lehetőségeket. Európa-szerte támogatni fogja a készségekkel kapcsolatos tevékenységeket és rendezvényeket.

Az év során különböző érdekelt felek, köztük a Bizottság, az Európai Parlament, a tagállamok, a szociális partnerek, az állami és magán foglalkoztatási szolgálatok, a kereskedelmi és ipari kamarák, az oktatási és képzési szolgáltatók, valamint a munkavállalók és a vállalkozások együttműködnek a készségfejlesztés előmozdítása érdekében.

Az év május 9-én kezdődött, és **12 hónapig** tart, és számos fellépést és kezdeményezést indít és támogat.

Új lendület az egész életen át tartó tanulásnak

A készségek európai éve friss lendületet kíván adni azoknak az erőfeszítéseknek, melyek két, **2030-ra kitűzött uniós szociális cél** elérésére irányulnak: egyrészt arra, hogy a felnőttek legalább 60%-a minden évben vegyen részt valamilyen képzésben, másrészt pedig arra, hogy a foglalkoztatottság aránya elérje a 78%-ot a munkaképes korosztályhoz tartozó lakosság körében.

A kezdeményezés hozzá fog járulni a **digitális iránytű** azon céljainak eléréséhez is, hogy 2030-ra az EU-ban a felnőttek legalább 80%-a rendelkezzen alapvető digitális készségekkel és 20 millió IKT-szakember legyen alkalmazásban.

Jelenleg az uniós vállalkozások több mint háromnegyede számára jelent saját bevallása szerint nehézséget, hogy megfelelő készségekkel rendelkező munkavállalókat találjon, ugyanakkor a felnőtteknek mindössze 37%-a vesz részt rendszeresen képzésben.

A **digitális gazdaság és társadalom fejlettségét mérő mutató** azt jelzi, hogy Európában tíz felnőttből négy, a munkavállalóknak pedig egyharmada nem rendelkezik alapvető digitális készségekkel. A technológiai szakmákban és tanulmányi területeken alacsony a nők aránya: **öt informatikai szakemberből csak egy nő**, a természettudományok, a technológia, a műszaki tudományok és a matematika területén végzetek körében pedig csak minden harmadik nő.

A készségfejlesztés támogatását szolgáló uniós kezdeményezések

A készségek európai éve kapcsán az EU több, korábban elindított kezdeményezésre fog építeni. Az alábbiakban bemutatunk néhányat ezek közül:

- Az **európai készségfejlesztési program** a készségfejlesztés uniós együttműködési kerete, mely segíti az egyéneket és a vállalkozásokat készségeik gyarapításában, fejlesztésében és kamatoztatásában.
- A **készségfejlesztési paktum** keretében, mely ezer tagot számlál és 14 nagy léptékű stratégiai ágazati partnerséget tömörít, vállalatok született hatmillió ember továbbképzésére.
- Az **egyéni tanulási számlákról és a mikrotanúsítványokról szóló tanácsi ajánlások** segítenek abban, hogy az emberek rugalmasabb és célzottabb módon frissítsék, illetve új képességekkel egészítsék ki a készségeiket.
- A **digitális készségekkel és munkahelyekkel foglalkozó koalíció** a digitális készségek hiányát hivatott orvosolni azzal, hogy összefogja az összes érdekeltet a tudatosság növelése és a digitális készségek fejlesztését célzó képzések ösztönzése érdekében.
- A **digitális készségek és munkahelyek európai platformja**, mely az **Európai Hálózatfinanszírozási Eszköz** keretében kezdte meg működését, információkat, valamint erőforrásokat – köztük egy önértékelési eszközt – kínál a digitális készségek területén.
- Az uniós tagállamokkal a digitális oktatásról és készségekről folytatott **strukturált párbeszéd** keretében az érdekeltek megvitatják, hogyan lehet új digitális technológiákat meghonosítani az oktatás területén, és elősegíteni a digitális készségek fejlesztését.
- Az **új európai innovációs menetrend** egy kiemelt kezdeményezés és egy intézkedéscsomag megvalósítását szorgalmazza azzal a céllal, hogy megteremtse a megfelelő keretfeltételeket a munkavállalók tehetségének kibontakoztatásához.
- Az **egyetemekre vonatkozó európai stratégia** több intézkedési javaslatot is megfogalmaz annak érdekében, hogy a tanulók széles köre, köztük az egész életen át tartó tanulásban részt vevők magas szintű és időtálló készségeket sajátítsanak el.
- Az **uniós tehetségbázis** és a kiválasztott harmadik partnerekkel kialakítandó **tehetség-gondozási partnerségek** segíteni fognak abban, hogy a munkaadók és az Európában dolgozni kívánó munkavállalók egymásra találjanak.

A készségek uniós finanszírozása

Jelentős uniós finanszírozás és technikai támogatás áll rendelkezésre a továbbképzésbe és az átképzésbe történő beruházások céljaira:

- A 2021–2027-es időszakra több mint 99 milliárd eurós költségvetéssel rendelkező **Európai Szociális Alap Plusz (ESZA+)** az emberekbe való befektetés legfőbb uniós eszköze.
- A **Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszközből** támogatás nyújtható a tagállami reformokhoz és beruházásokhoz, többek között a készségfejlesztés és a munkahelyteremtés területén.
- A **Digitális Európa program** 580 millió euróval támogatja a magas szintű digitális készségek elsajátítását, és támogatja egy digitális szakértőkből álló tehetségbázis kialakítását.
- A **Horizont Európa** – a **Marie Skłodowska-Curie-cselekvések**, az **Európai Innovációs Tanács** és az **Európai Technológiai Intézet** révén – támogatja a kutatók, a vállalkozók és az innovátorok készségeinek fejlesztését.
- A 26,2 milliárd eurós költségvetéssel rendelkező **Erasmus+ program** támogatja a szakképzésben részt vevő tanulók és a szakképzést végző szakemberek személyes és szakmai fejlődését, valamint az ezzel foglalkozó intézményeket, és finanszírozást biztosít európai egyetemek számára.

Európai Szakképzési Hét

A **Készségek Európai Évén**ek részeként – számos nemzetközi esemény mellett – az Európai Szakképzési Hét is megvalósult. Így a korábbi évekhez hasonlóan idén is számos program várta az érdeklődőket Európa-szerte.

Már a tematikus hét előtt kezdetét vették a szektorhoz kapcsolódó nagyszabású rendezvények. Szeptember 5. és 9. között került megrendezésre a szakmák olimpiájának európai változataként ismert **EuroSkills 2023**.

A **WorldSkills Europe** szervezet tagállamai által közösen, kétévente megrendezésre kerülő versenynek idén a lengyelországi Gdańsk adott otthont.

Szintén a programsorozat előkészítéseként zajlott a **Szakmai Kiválósági Fórum 2023** Amszterdamban, szeptember 25-26-án. A rendezvényen 400 országból, több mint 40 résztvevő vitatta meg a szakképzési kiválósági központokra irányuló kérdéseket és fejleményeket, és oszthatta meg jó gyakorlatait.

Az Európai Készségek Éve MAGYARORZÁGI PROGRAMJAINAK listája az alábbi linken tekinthető meg:

https://year-of-skills.europa.eu/events-and-activities_en?f%5B0%5D=countries_countries%3Ahttp%3A//publications.europa.eu/resource/authority/country/HUN&f%5B1%5D=oe_event_status%3Apast&page=0

Magyar Népfőiskolai Társaság

8282 Mindszentkál, Jókai u. 40.

Tel.: 06 (20) 610 05 06

www.nepfoiskola.hu

marta@nepfoiskola.hu